

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

III. An creaturæ possibles sint finitæ vel infinitæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

quæ sunt tantum possibiles, in quo sensu questionem exagitant Falsolus, & Albertinus potest procedere disputatio.

8 Affirmo cum Falsolo, & aliis, quos ipse refert infinitum syncategorematicum desumptum modo explicato pro partibus existentibus, quæ possunt magis, & magis augeri, & pro possibilibus non differre multitudine ab infinito categorematico, sed includere entitates infinitas simpliciter. Conclusionem hanc his verbis tradit Scotus in 1. dist. 2. q. 2. §. ostensu proposito. *Quaecumque sunt infinita in potentia, ita quod accipiendo alterum, nullum possunt habere finem: illa omnia si simul actu sunt, sunt infinita actu.* Probat subtilissimus Doctor conclusionem prædictam his verbis: *Quia omnia talia acceptibilia quando sunt simul existentia, aut sunt actu finita, aut actu infinita: ergo accipiendo alterum post alterum, tandem possunt omnia esse actu accepta: ergo si non possunt omnia esse actu accepta, si actu simul sunt, sunt actu infinita.* Hæc ratio robustissima est, & ad illam reducuntur plures alie quæ contra sententiam Albertini doctè expendit Falsol.

9 Aliter contra eandem sententiam argumentor: Infinitum categorematicum quantumvis augeatur secundum partes existentes ex possibilibus, quas dicit, semper potest magis augeri: ergo quantumvis sumantur partes ex possibilibus, semper restant alie & alie accipiendæ. Consequentia est legitima, & consequens tenentur non solum ex vi illationis admittere, sed supponere omnes, qui infinitum categorematicum admittunt, quia si non semper ex partibus possibilibus alie, & alie restarent accipiendæ, sed omnes essent acceptæ, iam postquàm illæ erant acceptæ partes existentes possent augeri, quia nulla restat possibilis per quam augerentur, & tunc inquirerentur partes existentes erant finitæ, vel infinitæ simpliciter: si infinitæ, iam concedis fuisse acceptam multitudinem infinitam ex possibilibus, & consequenter creaturas possibiles fuisse infinitas, in quo mecum consentis, & in aliud incidis absurdum, quia concedis multitudinem infinitam fuisse acceptam, & successivè transactam. Si dicas esse finitas: ergo das multitudinem finitam, quæ non possit augeri neque per simplicem unitatem: ergo illa multitudo, neque categorematicè, neque syncategorematicè est infinita, debes ergo concedere ex partibus possibilibus semper restare alias, & alias accipiendas: Ex quo legitime infero multitudinem illam esse infinitam. Probo hanc illationem. Illud est infinitum partium existentium, ex quo, si partes existentes sumantur, semper restant alie, & alie accipiendæ: ergo illud est infinitum partium possibilium, ex quo si partes possibiles sumantur semper restant alie, & alie accipiendæ: sed ex partibus possibilibus, quæ sunt in infinito syncategorematico quantumvis alie, & alie sumantur semper alie restant: ergo illius partes possibiles sunt infinitæ.

10 Confirmatur: si per impossibile reducerentur ad existentiam omnes illæ partes possibiles essent infinitæ in statu existentia: ergo in statu possibilitatis sunt infinitæ, eadem enim essent quæ tunc existerent, quæ modò sunt possibiles. Antecedens probos: si partes illæ reducerentur ad existentiam essent finitæ verum esset dicere, hæc partes finitæ existentes non possunt ultra augeri, quia supponimus existere omnes possibiles: ergo partes illæ non essent infinitæ adhuc syncategorematicè, quia de ratione infiniti syncategorematici est posse augeri partes existentes supra quamcumque multitudinem finitam in particulari assignatam. Dices hæc individua non posse simul produci. Esto ne producantur, quod ego non contendo, sed tantum assero fore infinita ex suppositione, quod producerentur, ex qua conditionali impossibili rectè infero nunc actu esse infinita. Ne tamen adhuc hoc leve tibi effugium pareat illud præcludo.

11 Deus cognoscit totam collectionem rerum possibilium secundum omnia illa individua, seu secundum omnes partes, quæ includuntur in infinito syncategorematico, ita ut nihil sit extra obiectum diuinæ cognitionis: de illo ergo obiecto adæquatè sumpto inquiri an includat partes infinitas, aut finitas? si infinitas habeo intentum, si finitas: ergo cognoscit Deus partes possibiles, quas includit infinitum syncategorematicum tot esse, & non plures, neque pauciores: ergo cognoscit multitudinem illam non posse exercere tantum numerum determinatum: ergo multitudo illa non constituit infinitum, adhuc syncategorematicum, quod essentialiter dicit posse exercere quamcumque multitudinem finitam assignatam quantumvis magnam. Dices Deum videre partes illas esse finitas, & habere terminum

indeterminatum, non tamen determinatum, sicuti nos dicimus de partibus existentibus. Contra: nulla multitudo neque rerum existentium, aut possibilium potest esse in se determinata, neque partibus indeterminatis constans, quidquid enim est siue existens, siue possibile in se ipso determinatum est, nihil enim vacuum datur, neque dari potest in rerum natura: ergo cum multitudo illa, quæ est possibilis cognoscatur à Deo ut in se est, debet cognosci in se ipsa, & in partibus, quas includit determinata, vel si ne villo termino, quo finiatur, vel cum termino determinato. Quod nos dicimus de creaturis existentibus, quæ non habent terminum determinatum, alium longè diversum sensum habet, non enim dicimus creaturas de facto existentes, non habere terminum de facto determinatum, sed posse carere termino determinato, quem habent, & alium acquirere per additionem aliis creaturæ quod non est non habere terminum determinatum, sed non exigere determinatè hunc potius, quam illum, quod est longè diversum, sicut est diversum dicere me equitare sine equo determinato, quod implicat, & dicere me non determinatè agere hoc equo ad equitandum, quod verum est. In creaturis possibilibus, quas Deus cognoscit, non ita se res habere potest. Quia eo ipso quod sunt finitæ debent habere aliquem terminum, ultra quem non poterit illis alius contingere, quia hic debebat accrescere per augmentum aliis creaturæ possibilis deinde aduenientis, quæ aduenire non potest, quia implicat omni collectioni possibilium creaturarum aliquam addi, quia extra collectionem omnium possibilium nulla restat creatura possibilis.

Ex his inferes semper dari infinitum possibilem ex quo modo res existentes possunt in infinitum crescere. & hanc esse legitimam consequentiam: numerus in infinitum potest magis, & magis augeri, licet semper cum termino: ergo unitates ex quibus numerus augeri potest sunt infinitæ si enim finitæ essent ultra illum finitum numerum non posset augeri numerus creaturarum existentium. Nota me non inferre: numerus potest magis, & magis augeri, seu potest in infinitum augeri: ergo potest esse infinitus, hæc est enim mala consequentia. Sed infero: ergo unitates, ex quibus potest augeri sunt infinitæ, semper enim unitates in numero acceptæ finitæ sunt, & acceptibiles, quæ restant sunt infinitæ. Eadem ratione hæc est legitima consequentia. Continuum potest magis, ac magis in infinitum dividi: ergo divisiones possibiles sunt infinitæ: licet divisiones de facto exercitæ, seu quasi iam acceptæ finitæ sint, infinitas enim semper se tenet ex parte acceptibilium. Itaque in infinito syncategorematico duplex potentialitas partium reperitur: una, quæ partes secundum se possibiles sunt, alia, quæ partes possibiles sunt non solum secundum se, sed secundum simultaneam actualitatem. Possibilitas illa est partium infinitarum, hæc verò partium finitarum, quæ ex illis infinitis possunt in infinitum augeri, licet non possint esse infinitæ. Dixi infinitum categorematicum, & syncategorematicum non differre multitudine, ut loquerer cum auctoribus, qui hanc questionem exagitant cum quibus tantum intendo significare infinitum syncategorematicum includere infinitas unitates, has verò longè plures esse in syncategorematico, quam in categorematico ostendo, Punct. 5. num. 4.

PUNCTUM III.

An creaturae possibiles sint finitæ, vel infinitæ.

1 Sapientissimi Magistri claritate ingenij, quæ mire fulgent, ægrè ferunt tenebrosam caliginem partium infinitarum, multumque propendunt in sententiam negantem creaturas possibiles esse infinitas. Ut rem attemperent, & ne videantur sententiam auctoritate nudam tutari, notant Aureol. in 1. dist. 44. quæst. unica art. 2. propos. 2. aperit concessisse terminum in extensione, idemque infinitas Henr. quodl. 5. quæst. 3. In intentione terminum cognovisse dicunt Scot. in 3. dist. 13. quæst. 4. Bonaventur. in 1. dist. 17. art. 2. Aureolum in 1. distinct. 17. 3. part. quæst. 1. art. 3. Henr. quodl. 5. quæst. 22. Durand. in 1. distinct. 17. quæst. 9. Palud. in 3. dist. 13. quæst. 1. art. 2. & in eandem partem inclinat Caietan. 3. part. ad quæst. 7. art. 12. §. sic hoc in loco lector. Longum esset testimonia adducere, quibus aperte constaret de horum Doctorum mente, unum tantum assero

affero nullum illorum dixisse creaturas possibiles, quas Deus cognoscit posse produci productione simultanea, & etiam successiva, & quae sunt obiectum omnipotentiae esse finitas: legatur Fasolus supra num. 13. & 14. ubi expressa horum Doctorum verba refert, quibus ipsi creaturas, quae possunt à Deo produci infinitas esse testantur. Præter hos Doctores, quorum testimonia habes apud Fasolum, eandem sententiam defendunt Sanctus Thomas 1. part. quæst. 14. art. 12. & tota illius Schola. Ex nostris P. Molina 1. p. quæstion. 14. artic. 12. P. Valent. tom. 1. disput. 1. quæstion. 14. Punct. 16. P. Valquez 1. part. tom. 1. distinct. 63. cap. 2. P. Fasolus supra, P. Hurt. disp. 13. sect. 1. P. Arriaga disp. 13. sect. 2.

Contra sententiam afferentem creaturas possibiles esse finitas adducitur auctoritas Concilij Constantiensis, ubi damnatur error Vvicleffi, quem ex illo didicit Ioannes Hus, his verbis relatus à Vvaldensi ex sectione 15. eiusdem Concilij: *Deus nihil potest annihilare ne mundum maiorem, vel minorem, sed animas usque ad certum numerum creare, & non ultra.* Sententiam relata esse eandem cum errore Vvicleffi probatur. Dicebat Vvicleffus Deum non posse ultra certum numerum creaturas producere, dicit hæc opinio, creaturas, quae possunt à Deo produci, non excedere certum numerum: ergo dicit Deum non posse ultra illum numerum creaturarum aliquam producere: ergo incidit hæc opinio in errorem Vvicleffi, & Husij, & Respondet Arriaga Concilium tantum damnasse errorem hæreticorum afferentium Deum operari ex necessitate nature, & ita non potuisse plures paucioresve creaturas producere, his, quas de facto creavit, à quo errore longè abest Catholicorum sententia afferentium creaturas possibiles esse finitas, hi enim afferunt potuisse has quas de facto produxit non produxisse, & destruere illas, quas semel produxit, & alias, quas in statu possibilitatis reliquit in lucem edere: ita censet Arriaga: errorem autem prædictum damnatum fuisse non secundum quamlibet truncatam illius propositionem, sed secundum omnes sui partes collectivè sumptas, ratione aliquarum, quæ pessimam continebant doctrinam, & partem illam vltimam verborum, quibus error refertur, videlicet: *Deus non potest ultra determinatum numerum creaturas producere,* damnatam non fuisse, neque de hac propositione, sicuti neque de aliis Philosophicis Patres egisse. Addunt recentiores in fronte huius Concilij inveniri admonitionem ad lectorem, in qua notatur propositiones Ioannis Husij ibi relatas desumptas esse ex facultate Theologie Colonienfis, & ob hanc rationem minusculis characteribus esse notatas. Insuper notat inter triginta propositiones, quas Concilium damnat in Husio hanc non reperiri, neque in Bulla, qua Martinus Papa hoc Concilium confirmat, & hunc hæreticum iterum damnat, illiusque refert errores huius propositionis mentionem aliquam fieri, cuius tantum meminit catalogus ille Colonienfis. Hoc nota pro opinione, quæ continuum ex indivisibilibus componit, quæ inter propositiones Husij illo catalogo recensetur.

Secundo arguitur contra eandem sententiam. Si entia possibilia sunt finita, demus fuisse sexcenta millia, positus his nulla erit repugnantia, si Deus creet aliud distinctum ab his: ergo nullus potest assignari numerus entium possibilibus, ultra quem non possit aliud produci: ergo non continentur aliquo finito, & determinato numero: ergo sunt infinita. Retorquet argumentum Arriaga contra illos qui dicunt creaturas possibiles esse infinitas, & arguit in hunc modum. Dato illo infinito creaturarum possibilibus, cur non poterit alia produci: non quia aggregatum illud includat infinitas creaturas, quia potest dari vnum infinitum maius alio. Si respondeas in alio infinito esse creaturas omnes possibiles, inquit Arriaga cur in illo infinito sunt omnes possibiles, cum non sit de ratione infiniti omnes includi in illo, & possit infinitum augeri, & in argumento non supponitur in illo infinito includi omnes creaturas possibiles? Non conuincor: Auctores, qui afferunt creaturas possibiles esse infinitas, dicunt ultra quodlibet infinitum assignatum creaturarum possibilibus posse Deum non solum aliam creaturam, sed etiam aliud infinitum creaturarum producere. Quod si non assignetur infinitum aliquod creaturarum vltimumque, sed infinitum, quod totam illarum collectionem contineat, facilis erit ratio, cur extra illam collectionem non sit alia creatura possibilis, tota enim collectio creaturarum possibilibus

essentialiter dicit negationem alicuius creaturæ possibilis existentis extra collectionem, quia si extra illam collectionem aliqua esset creatura possibilis, illa collectio non contineret omnes possibiles. Hi verò qui defendunt creaturas esse possibiles tenentur assignare numerum determinatum, quo posito nulla alia facta suppositione non possit creatura aliqua possibilis extra illum reperiri.

Melius forsitan responderes si diceres te non teneri, etiam si defendas creaturas possibiles esse finitas, rationem reddere, propter quam sint mille, & non octo supra mille, quia tu non asseris esse mille, & non plures, sed tantum dicis creaturas possibiles habere aliquem terminum, quod claudantur, quem tu non agnoscis, neque potes assignare, quia non annumerasti creaturas possibiles. Huius conclusionis poterit reddi ratio petita ex impugnatione creaturarum possibilibus infinitarum, ratio enim, quæ probat repugnare infinitas creaturas possibiles, probat omnes possibiles esse finitas, & habere aliquem terminum hunc, vel illum, cuius tantum teneris rationem reddere, non verò cur potius detur hic, quam ille, cum tu non defendas hunc esse terminum, quo finiuntur creaturæ possibiles, & non alium distinctum ab isto. Instabis, si à nobis non assignetur terminus peculiaris, in re tamen singularis terminus datur, ultra quem non procedunt creaturæ possibiles: de illo ergo inquiritur cur ille sit, & non alius, quo creaturæ possibiles circumscribantur. Responde, te non posse reddere rationem conclusionis, quam omnino ignoras, ac proinde cum nescias, quis sit terminus creaturarum possibilibus, mirum non est te ignorare, cur ille præ aliis sit illarum terminus. Sicuti si ego modo ignorarem quis rempublicam regeret, ineptè à me peteretur ratio, cur potius ille qui de facto guberbat præ aliis guberet. Vnum tantum tibi constare rectè dices secundum hanc sententiam videlicet creaturas esse finitas, cuius rationem reddes petitam ex repugnantia infinitarum possibilibus. Adde repugnantiam illam, quam Deus cognosceret, si vera esset opinio, quæ creaturas possibiles veras esse affirmat, non petendam esse ex numero præcisè, neque ex eo quod ratione illarum, quæ existunt repugnaret alia creatura, quæ numerus creaturarum augetetur. Quia præcisè ex similitudine creaturarum tantum repugnat illarum infinitas, & posset numerus ille quicumque esset, magis augeri, quin multitudo illius infinita evaderet: petenda ergo est repugnantia aliis creaturæ possibilibus non ex similitudine illius cum præexistentibus, sed ex sua natura, sicuti modò non petitur repugnantia hircocerui ex similitudine cum aliis creaturis, sed ex sua natura. Itaque si creaturæ possibiles essent finitæ: verbi gratia, mille repugnaret vna supra mille, non quia non posset cum illis componi, seu quia similes vnius supra mille diceret specialem repugnantiam, sed quia illa entitas secundum se repugnaret. Ex eo autem quod repugnent infinitæ creaturæ ratione similitudinis inferitur esse certum illarum numerum, & repugnare augeri secundum vnam creaturam, non ratione similitudinis, sed quia illa vna creatura in se repugnaret.

Tertiò obicitur contra eandem sententiam. Post diem iudicii potest Deus mouere Cælum in infinitum: ergo sunt possibiles infiniti Cæli motus. Respondent nonnulli, motus Cælorum posse in infinitum procedere, nihilominus non esse infinitos, sed finitos, non termino aliquo determinato, sed indeterminate, & vago. Solutionem hæc latè impugnaui Puncto præcedenti, ubi probavi necessarium esse entitates possibiles esse infinitas, ut existentes possint in infinitum augeri. Alter respondet Arriaga, qui asserit posse auctores illius opinionis respondere Deum non posse in infinitum Cælum mouere semperdiuersis motibus, sed eorundem repetitionibus. Eodem modo docet responderi posse ad argumentum, quod peti potest ex cogitationibus animarum futuris per totam æternitatem quæ repeti debent, ne animus ad aliquod tempus perveniat, in quo cogitationes omnes insumpserit, ita ut non possit aliquid ultra cogitare. Contra hanc solutionem sic arguuntur. Ut animus per æternitatem duraturus ipse totam æternitatem ut se possit cogitationibus exercere, illas debet repetere. Inquiri an animus possit infinitas repetitiones cogitationum finitarum conficere, vel finitas. Si finitas, perveniet ad statum, in quo finitas illas repetitiones insumpserit, & iam ultra non possit, neque per repetitionem cogitationum, neque per novas alias cogitationes intelligere. Si infinitas: ergo dantur infinitæ repetitiones cogitationum

cogitationum futura: ergo poterunt dari infinita alie entitates. Eadem enim est possibilitas, seu repugnantia infinita multitudinis in quacumque materia. Posset dici disparem esse rationem quia infinitudo cogitationum simpliciter est infinitudo, quia diceret infinitas vnitates distinctas, ex quibus multitudo infinita accrescit. Infinitudo autem repetitionum non esset simpliciter infinitudo, quia non diceret infinitas vnitates distinctas, quia repetitio cogitationum nihil diceret distinctum ab ipsa cogitatione cum qua identificatur, & sicut entitas repetita identificatur, sic repetitio identificata cum entitate, & vnitates repetitionis identificata cum eadem repetitione, & eadem entitas eandem habet identitatem, unde id quod nos significamus hoc conceptu: *hæc entitas fuit ter repetita*, tantum dicit unam simplicem entitatem cum una simplici vnitatem, quæ per connotationem ad negationem sui semper immediate præcedentem repetitio dicitur. Ex simplici autem vnitatem non potest confurgere infinita multitudo, imò neque finitus numerus, qui essentialiter dicit multitudinem vnitatum, à quibus non distinguitur, tantum enim supra illas potest dicere quid extrinsecum, & intentionale, actum videlicet numerantis. Dices per repetitionem cogitationum multiplicari actiones, & durationes. Respondet non multiplicari actiones, quia hæc non distinguuntur à cogitationibus ut ostendit Contr. 5. de anima punct. 1. Quod si distinguerentur propter eandem rationem, propter quam repeterentur cogitationes essent etiam actiones repetendæ. Ad illud, quod dicitur de durationibus respondeo in mea sententia durationem non esse accidens reale superadditum rei duranti, & ita durationem repetendam esse secundum totum id, quod diceret intrinsecum, tempus autem imaginarium extrinsecum non est quid reale, ac proinde de illo curandum non est, an sit quid finitum vel an sit quid infinitum.

6 Prædictam doctrinam non vulgarem esse existimo, nihilominus recedendum non est à communis sententia, quæ docet creaturas posibles esse infinitas propter præcedens argumentum, quantumvis enim repetitio cogitationum dicat eandem entitatem, & eandem productionem, nihilominus si eadem cogitatio repetatur, potest Deus, & Angelus propriam cogitationem cognoscens dicere, hæc cogitatio nunc primò producitur, & postea dicere: hæc cogitatio nunc secundò producitur, & primò repetitur, & postea: hæc cogitatio ter fuit producta, & bis repetita: ergo illæ repetitiones poterunt annumerari: ergo constituent numerum, & si per totam æternitatem exhibeantur, multitudinem complent infinitam. Secundò incongruè, essent præiuse cogitationes animo per æternitatem duraturæ, si in eandem cogitationem inopiam incideret, ut illi necessum sit ad cogitationes iam præteritas & exercitas recurrere ut possit per æternitatem de obiectis pro suo arbitrio cogitare, quod respectu Beatorum indecentiam quandam præ se fert.

7 Tandem communi sententiæ adhæreo, quia multis dum videtur Deum non posse infinitas creaturas producere & adeò exiguos terminos omnipotentia assignari, ut extra determinatum numerum creaturarum non possit aliam producere. Neque ignoro hoc argumentum Metaphysicè loquendo non multum virgere, quia omnipotentia Dei etiam si omnes creaturæ repugnarent, intrinsecè eadem esset eademque potiretur infinita perfectione, quia tunc non posse Deum infinitas creaturas producere proveniret ex defectu possibilitatis creaturarum, non ex defectu omnipotentia, quod eodem modo contingeret in nostro casu, si Deus non posset infinitas creaturas producere quod tribuendum esset ipsis creaturarum repugnantibus, & nihil imperfectionis omnipotentia impingeret. Hæc ita se habent, nihilominus negari non potest dignius de Deo loqui, si dicamus ipsum posse infinitos effectus producere, & quibuscumque infinitis consideratis adhuc alios, & alios infinitos posse efficere, quam si illius omnipotentia exiguum quandam materiam assignemus, ultra quam non possit suam infinitam exercere virtutem. Demum quidquid sit de mente Concilij Constantiensis, & de auctoritate illius Catalogi, plerique viri docti censura notant sententiam afferentem Deum posse certum numerum creaturarum producere, quibus productis non valeat aliam efficere, quorum censura aliquando non sine magna opera forsan excuteretur. His moueor ad deferendam prædictam sententiam, etiam si multis difficultatibus abso-

lutus abirem si illam amplecterer, itaque ex dictis concludo neque ratione simularis seu collectionis, neque ratione singularium creaturarum repugnare infinitas creaturas posibles.

Obiicit Arriag. sect. 4. n. 45. Omnis multitudo finita potest successivè percurrì: ego si incipiamus annumerare creaturas omnes posibles percurreremus omnem multitudinem finitam illarum: ergo perueniemus ad numerum quemdam, ultra quem non possumus procedere, cui si una creatura addatur, iam multitudo illa erit infinita, finita enim esse non potest, cum multitudo, cui illa creatura superadditur includat omnes creaturas finitas: ergo erit finita, & non erit finita: non erit finita propter rationem iam traditam: erit finita quia vnitates addita finitæ multitudini non potest illam infinitam constituere, sed finitam multitudinem complet simpliciter vnitatem excedentè priori, quam supponit. Respondent aliqui apud Arriag. posse attingi numerum quemdam finitum, cui Deus non possit simplicem addere vnitatem, neque finitas aliquas, sed teneatur infinitas illi adiungere, si vellet multitudinem numeri augeri. Hæc solutio probabilitate caret, quia ut bene Arriag. in numero illo, demus esse hominum, esset numerus oculorum duplo maior: neque est quod liget manus Deo ad producendum unum hominem ex infinitis possibilibus supra quancumque multitudinem productam. Sed demus Deum non posse aliquem hominem producere supra numerum illum. Deus cognoscit numerum illum, quem aduersarij maximum appellant, cur non poterit mente illi adiungere unum hominem ex infinitis alijs, quos posibles agnoscit? Certè id non tantum Deus, verum etiam quilibet Angelus præstare potest, & eadem redit difficultas de numero maximo, quem confingit solutio, & de vnitatem addita, sequitur enim multitudinem ex vnitatem & numero mente cognitis resurgere multitudinem finitam & infinitam.

Ait Arriaga ibid. n. 46. hoc argumentum apud neminem vidisse, & ingenue fateatur nullam illi solutionem occurrere, ac proinde malè apertè dicere, solutionem non occurrere, quam aliquam exhibere, quam neque ipse, neque alius intelligere possit. Conabor ego solutionem adhibere, quam omnes facillè valeant percipere. Respondeo distinguendo illud primum antecedens: omnis multitudo finita, potest successivè percurrì: qualibet multitudo finita hic & nunc assignata determinatè sumpta potest percurrì, concedo antecedens: multitudo vaga quæ potest infinitum assignari potest percurrì, ita ut non maneat multitudo alia maior finita percurrenda, nego antecedens. Est enim de ratione infiniti, ut semper sit ultra accipiendum, ita ut quod accipitur sit semper finitum, & quod acceptibile restat infinitum sit. Neque in numero finito datur aliquis numerus determinatus, intra quem contineatur tota finita multitudo, sed assignata qualibet multitudine finita potest assignari maior alia, & rursus alia maior, & sic in infinitum. Itaque neque Deus potest percurrere omnes finitos homines contentos in multitudine finita, ita ut multitudini alicui finitæ non posset alium hominem addere, quo multitudo illa accrescat, & finita maneat, quia cum numerus finitus non habeat terminum determinatum, sed tantum vagum, nullum habet ultimum, & ita Deus non potest terminum ultimum assignare, quia talis terminus non est.

Dices non dari multitudinem vagam in rerum natura, quam videtur solutio supponere. Respondeo omnem multitudinem finitam clausam in multitudine infinita, & ipsam infinitam multitudinem esse certam, & determinatam. Dicitur autem vagus terminus requisitus ad constituendam multitudinem finitam, ut sic in abstracto, sicut dicitur vagus equus requisitus ad equitandum, licet hic, & nunc equitatio necessariò faciendâ sit equo determinato.

Obiicit rursus Arriag. Cognoscat Deus pyramidem infinitam saltem possibile, tunc cognosceret primam lineam post punctum, in quo convenirent amba: costa tantum constare duobus punctis, secundam tribus, &c. Deinde cognosceret omnes lineas, quæ essent in pyramide illa, & cognosceret, quæ essent finitæ, quæ infinitæ. Deinde necessariò cognosceret inter finitas omnium maximam, quia aliqua illarum necessariò esset maxima, cum nulla esset æqualis. Rursus inquiritur: an linea illa, quæ succedit post maximam sit finita, vel infinita: non est finita, quia est maior maxima finitarum: non infinita, quia tantum excedit lineam

lineam præcedentem finitam quantitate finita: ergo neque esset finita, neque infinita. Rursus esset finita, quia excederet tantum quantitate finita præcedentem lineam finitam: esset infinita, quia excederet maximam finitarum: ergo implicat linea illa, in qua tot contradictiones includuntur. Respondeo facile: possibile non esse pyramidem infinitam, neque adhuc diuina mente concipi posse, quia de ratione infiniti est non habere terminum, neque figuram, & de ratione essentiali constitutiva pyramidis est habere figuram, & terminum.

12. Occurrit Arriaga, & idem argumentum conficit in multitudine infinita Angelorum, quam Deus potest in instanti percurrere annuendo duos, tres, quatuor, &c. quousque perueniat ad multitudinem infinitam, transactis iam multitudinibus finitis, de illa ergo multitudine immediata multitudini maximæ omnium finitarum inquiritur an sit finita, vel infinita? non finita, quia est maior maxima finitarum, non infinita, quia excedit tantum unitatem finitam multitudinem finitam finitam propter hanc rationem: infinita propter præcedentem: ergo incidimus in manifestas implicationes, si concedimus multitudinem infinitam adhuc rerum possibilem. Hoc argumentum est difficillimum omnium, quæ contra naturam infiniti fieri possunt, tamen difficultati cedendum non est. Respondeo, multitudinem infinitam Angelorum possibilem intuitu cognosci à Deo ut est in se infinita, & eodem modo cognoscere unitates singulas contentas in tali multitudine infinita, similiter infinitos numeros, seu infinitas multitudines finitas contentas in multitudine illa infinita. Insuper concedo posse Deum in infinitum annuere finitos numeros inuicem se excedentes, tamen posse cum hac proportionem infinitos percurrere numeros, & posse cum eadem proportionem multitudinum se inuicem secundum unitatem simplicem excedentium totam multitudinem infinitam percurrere, quia omnes illæ multitudines cum hac proportionem se inuicem excedentes licet in infinitum possint augeri, tamen sunt finitæ, ac proinde ultra illa extant aliæ infinitæ unitates in illa multitudine infinita. Ad argumentum in forma adductum respondendum est negando illud antecedens: Deus potest producere totum infinitum annuendo duo, tria, quatuor, &c. ita ut accedat ad aliquam multitudinem finitam infinitæ immediatam, quia Deus non potest repetere in multitudine infinita multitudinem finitam, quæ in illa non est, & cum non sit in multitudine infinita aliqua multitudo finita immediata infinitæ multitudini, ita ut inter ipsam, & multitudinem infinitam non sit alia maior multitudo finita, mirum non est Deum non posse illam reperire: semper tamen concedendum est Deum posse in infinitum multitudines finitas inuicem se excedentes annuere, quia excessus inter entitates finitas, in infinitum potest augeri, numquam tamen potest esse infinitus.

PUNCTUM IV.

An repugnet infinitum corporeum.

Potest inquiri an repugnet aliquod corpus infinite extensum, & an repugnet infinita corpora extensa, quorum quodlibet finitam habeat extensionem, quæ vix inter se differunt, & ita utrumque simul definiam.

§. I.

Propria sententia.

1. SEntio repugnare corpus infinitum infinite extensum absque vlla penetratione, & similiter infinita corpora non penetrata. Fauent huic conclusioni, quotquot affirmant absolute repugnare infinitum corpus, & corpora infinita simul existentia. Hi sunt D. Thom. 1. part. quest. 7. art. 3. & 4. Vasquez ibid. disp. 16. n. 1. Conimbr. lib. 3. cap. 8. q. 2. art. 1. Pereira lib. 10. Physic. c. 11. Rub. 3. Physic. tract. 2. q. 3. n. 85. Albert. de prædicam. quantitatibus disp. 4. quest. 4. qui omnes absolute asserunt repugnare corpus infinitum & multitudinem infinitam corporum. Ex his, qui infinitum actu existens non repugnare defendunt, nostra conclusio partim fauet Fasolus 1. p. quest. 7. art. 3. & 4. dub. 8. n. 4. ubi asserit non posse dari infinita corpora non penetrata, licet concedat ibid. num. 3. posse dari vnum corpus

infinitum absque vlla penetratione, quæ ego non annecto, quia in illo corpore infinito infinite extenso, quod concedit Fasol. posset Deus infinitas diuisiones efficere, quibus factis membra diuisa idem possent occupare spatium ac antea: ergo si corpus infinitum potest occupare infinitum spatium absque vlla penetratione, poterunt infinita corpora, in quæ diuisi potest existeret absque vlla penetratione, negatio enim vnionis, seu diuisio non exigeret penetrationem, sine qua eadem corpora vnita poterant existeret.

Vulgare est argumentum ad probandum repugnare corpus infinitum desumptum à duabus lineis in modum pyramidis ductis ab aliquo puncto profunditatis ad circumferentiam, quæ quo magis distarent à centro magis inter se distarent sed distant infinite à centro; ergo inter se infinite distant: ergo illarum intercapedo esset infinita ut probat argumentum, & alias esset finita, quia clauderetur duobus terminis: ergo esset finita, & infinita. Non fido huic rationi, nam dicebam puncto præcedenti non posse dari adhuc possibilem pyramidem infinitam & consequenter dicendum est non posse dari ab vno puncto duas lineas infinitas semper ductas per modum pyramidis, licet possint à puncto quolibet ad aliud in illo corpore assignatum in illam figuram duci, & in infinitum duci, hoc est longius, & longius illam figuram retinere, non tamen infinite distare à centro sub illa figura, ita ut aliquod punctum lineæ pertinens ad pyramidem figuram possit à centro distare infinite, hoc est infinita intercapedo interiecta.

Aliter conclusionem probo: Si daretur corpus infinitum infinite extensum, posset Deus corrumpere aliquam illius partem. Verbi gratia viginti vltimarum, quæ parte corrupta partes contiguae parti corruptæ manerent diuisæ ab aliis. Demus ergo Deum illas partes diuisas, & distantes vnire, & localiter approximare: tunc ut partes illæ approximarentur, deberet totum corpus moueri: ergo relinqueret aliquod spatium, quod antea occupabat: ergo aliquod spatium antea occupatum illo corpore infinito iam non illo occuparetur: ergo posset assignari illud spatium, & dici corpus non pertingit hoc spatium, quod antea tangebatur: ergo poterit assignari terminus talis corporis, spatium enim relictum esset terminus extrinsecus talis corporis, & spatium non relictum immediatum spatio relictum, seu pars occupans tale spatium esset terminus intrinsecus illius: ergo tale corpus esset infinitum ut supponitur, & esset finitum ut probat obiectio: ergo esset finitum & infinitum. Respondet Hurtad. Deum non posse vnire partes diuisas nisi per rarefactionem aliarum præcedentium, vel per nouam productionem partium supplementum spatium, quod occupabant partes corruptæ. Hoc tamen gratis & absque fundamento dicitur: imò contra rationem, quia quælibet pars corporis infiniti potest moueri, ergo totum corpus. Secundò demus Deum creasse à principio illud infinitum absque illis partibus, quas supponimus fuisse creatas, atque corruptas: certe tale infinitum non occuparet sine illis partibus idem spatium adæquatum, quod cum illis occuparet: ergo daretur aliqua pars spatij non occupata infinito productio sine illis partibus, quæ occuparentur, si cum illis produceretur: ergo talis pars spatij esset vltimus terminus corporis infiniti: ergo tale corpus esset finitum, & infinitum. Idem sit argumentum de quocumque infinito: quod si cum illis vltimis quantitatis super illas, quas habere supponitur, viginti vltimas spatij occupabit, quas modo non occupat, quæ partes spatij occupandi si producerentur illæ vltimæ, quæ modò non sunt productæ, essent vltimus terminus spatij quod modò corpus illud occuparet: ergo illud spatium esset finitum, & infinitum: finitum, quia haberet terminum; infinitum, quia occuparetur corpore infinito non penetrato.

Respondet Arriaga non esse inconueniens infinitum claudi duabus unitatibus ultra quas non progrediatur, dummodo partes contentæ intra illas duas unitates, vel duo puncta sint impertransibiles. In hoc sensu asserit Arriaga infinitum posse habere vltimum, quam doctrinam prius docuerat Hurtadus. Eandem amplexati sunt plures recentiores asserentes illa duo puncta vltima non esse propriè terminos, sed impropiè, quia terminos connotat rem terminatam pertransibilem, quæ si impenetrabilis sit etiam vltimum habeat, non dicitur propriè terminos habere. Ego sanè numquam percipere valeo infinitum habens